

ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

ПЛАН ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА РАБОТАТА И УСЛОВИТЕ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

Овој производ е подготвен во рамки на проектот “Вградување на аналитички и мониторинг алатки за поддршка на правосудните реформи во Северна Македонија” финансиран од Владата на Обединето Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

ВОВЕД

Планот за подобрување претставува документ со кој се дефинираат конкретни мерки за подобрување на состојбите утврдени со Функционалната анализа за основните судови.

Овој план детално ги опфаќа области кои беа анализирани со страна на тимот на експерти при подготовка на Функционалната анализа, односно Независност и непристрасност, Транспарентност и отчетност, Квалитет на правда, Човечки ресурси, Просторни услови, Информатички системи во основните судови, Автоматизиран компјутерски систем за управување со судските предмети (АКМИС), Финансиско работење, буџетирање и јавни набавки и Родова еднаквост.

Како и Функционалната анализа на основните судови и овој План за подобрување е последен во низата на анализи и планови за македонското судство кои Центарот за правни истражувања и анализи ги подготви за управните судови, апелациските судови и Врховниот суд на РСМ и со овие документи се заокружува процесот на анализа на состојбите на целокупниот судски систем во Република Северна Македонија.

Планот за подобрување содржи конкретни цели и приоритети и предвидува посебни креирани мерки и активности за постигнување на целите. За спроведување на мерките и активностите е предвидена посебна временска рамка која кореспондира како со легислативни активности така и со имплементацијата на релевантни закони и други документи кои треба да се донесат или се веќе во примена. Временската рамка е претставена во тримесечја во кои се извршуваат определените активности и се преземаат определените мерки.

Процесот на изработка на Планот имаше пред се инклузивен карактер бидејќи во тој процес учествуваа претставници на сите основни судови преку посебни консултативни средби на кои беа дадени коментари и сугестии на претходно доставен нацрт документ. Оваа инклузивност и консултации сметаеме дека се клучни не само при подготовката на Планот за подобрување туку посебно во делот на неговата примена бидејќи преку консултациите се презентираа сите сегменти на Планот и истите беа прифатени од страна на основните судови.

На крајот би сакале да им се благодариме на претставниците на основните судови за нивната посветеност при подготовката на Планот за подобрување кој треба да придонесе кон решавање на актуелните прашања во насока на подобрување на работата на судовите со што ќе се обезбеди ефикасна, ефективна и економична правда за граѓаните во Северна Македонија.

НЕЗАВИСНОСТ И НЕПРИСТРАСНОСТ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА НЕЗАВИСНОСТ И НЕПРИСТРАСНОСТ

„ПРАВНАТА РАМКА КАКО ГАРАНЦИЈА НА НЕЗАВИСНОСТА Е ДОБРО ПОСТАВЕНА И ЦЕЛОСНО ИМПЛЕМЕНТИРАНА ОСВЕН ВО ДЕЛОТ НА ФИНАНСИСКАТА НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСКИОТ БУЏЕТ“

1. Основните гаранции за независност на судството се воспоставени преку Уставот на Република Северна Македонија, Законот за судовите, Законот за Судскиот совет на Република Северна Македонија, Законот за судскиот буџет и други правни акти.
2. Независноста на судството е зајакната со ограничување на законските основи по кои Судскиот совет на РСМ може да поведе постапка за разрешување од судиската функција и изрекување на дисциплински мерки за судијата.
3. Постои конзистентност во политиките на законодавната и извршната власт во неспроведување на правните гаранции за финансиска независност на судовите преку необезбедување на задолжителните 0,8% од БНП во ниту еден државен буџет од донесувањето за Законот за судскиот буџет во 2010 година. Поради тоа судскиот буџет е несоодветен за да ги покрие сите потреби на судот и воедно не дозволува поголеми финансиски вложувања за поголема функционалност поради што судовите функционираат со минимум услови за работа.
4. Речиси сите основни судови функционираат со помал број на судии и судска администрација што е резултат на несоодветната финансиска политика и отсуството на стратешки пристап кон планирањето на судскиот буџет од страна на Судскиот совет на РСМ и Судско буџетскиот совет на РСМ.
5. Временото упатување на судии во основните судови со основна надлежност е воспоставена пракса на Судскиот совет на РСМ која се должи на немање на интерес кај кандидатите за судии за избор во овие судови и отсуство на стратешки пристап кон рамномерно пополнување на капацитетите на основните судови.
6. Непостои јасно утврден систем на заштита на безбедноста на судиите во основните судови како и заштита од надворешни притисоци, влијанија и закани.
7. Воспоставено е Советодавното тело за етика при Здружението на судии на РСМ кое има превентивна и советодавна улога во ситуации кога има прекршувања на Кодексот на етика, судир на интереси или корупција, но нема посебен акт кој се применува за решавање на етичките прашања на судиите и судската служба.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: НЕЗАВИСНОСТ И НЕПРИСТРАСНОСТ НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

ЦЕЛИ:

1. ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА НЕЗАВИСНОСТА И НЕ ПРИСТРАСНОСТА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

2. ЗАЈАКНУВАЊЕ НА НЕПРИСТРАСНОСТА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

ЦЕЛ	ПРИОРИТЕТ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА НЕЗАВИСНОСТА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ	Обезбедување на целосна независност на судската власт од извршната и законодавната власт извршната	Доследно примена на законската одредба за прераспределба на 0,8% од БДП во судскиот буџет.	Воспоставување на постојана комуникација и координација помеѓу судската, законодавната и извршната власт во делот на буџет	Обезбедени 0,8% од БДП за судскиот буџет	IV/2022
		Централизирано управување со јавните набавки во рамки на СБС.	Воспоставување на централно тело одговорно за спроведување и извршување на јавните набавки на ниво на судството	Основано тело за централизирано управување со јавните набавки во рамки на СБС	IV/2022
		Самостојно креирање на политиката на избор на судии и вработување на судска служба	Формирање на тело за креирање на политика на избор на судии и вработување на судска служба	Усоен план за избор на судии за период од 5 години и план за вработување на судски службеници	I - V/2022
		Отстранување на административните ограничувања при нови вработувања предвидени со одобрениот годишниот план, преку отстранување на согласност од извршната власт за упразнетите места во тековната година	Подготовка на документ со предлог за отстранување на сите административни ограничувања за пополнување на вработувања предвидени со одобрениот годишниот план,	Измена на законите во кои се предвидени административните ограничувања	III/2022
		Подобрување на статусот на судската служба по примерот на собраниската служба	Подготовка на нов Закон за судска служба.	Донесен нов Закон за судска служба	III/2022
2. ЗАЈАКНУВАЊЕ НА НЕПРИСТРАСНОСТА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ	Справување со надворешни влијанија и политички притисоци	Јакнење и проверка на интегритетот на судиите, судир на интереси	Обезбедување на посебни курикулуми за етика на судии во Академијата за судии и јавни обвинители	Спроведени обуки за судиите за етика и конфликт на интереси	II/2022 – континуирано
		Институционална поддршка на Советодавно тело за етика	Обезбедување на целосна поддршка на Советодавното тело за етика од страна на Врховниот суд и Здружението на судии	Целосно функционално Советодавно тело за етика	II/2022 - континуирано

Надлежни органи: МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ, МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА, СУДСКИ СОВЕТ НА РСМ, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ, ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА ЕФИКАСНОСТ

„ЕФИКАСНОСТА ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ Е НА МНОГУ ВИСОКО НИВО ИМАЈЌИ ГИ ПРЕДВИД ПРЕДИЗВИЦИТЕ СО ЧОВЕЧКИТЕ, ТЕХНИЧКИТЕ, ПРОСТОРНИТЕ И ФИНАНСИСКИТЕ КАПАЦИТЕТИ“

1. Податоците за движењето на предметите во судовите покажуваат висока ефикасност на решавање на предметите во основните судови, со висока стапка на решавање која е повисока од 100% и покрај материјалните и кадровските недостатоци. Според проекциите во анализата, постои различна оптовареност на судиите по број на решени предмети по судија и времето кое го посветуваат на решавање на предметите.
2. Основните судии во просек решаваат околу 5 судски предмети дневно преку целата година, што претставува висок степен на ефикасност но и индикатор за преоптовареност на судиите и судската служба во основните судови имајќи ги предвид капацитетите и условите во кои работат.
3. Не постојат точно утврдени критериуми за бројот на судски службеници кои треба на судиите да им помогнат во тековно извршување на нивната судска функција односно не постои поделба на суштински и несуштински персонал во основните судови.
4. Постои привиден висок сооднос на судската администрација наспроти бројот на судиите посебно во судовите со основна надлежност која се должи на малиот број на судии, во ОС Берово 2, ОС Винаца 2, ОС Крушево 2 и минимално потребниот број на судска служба од најмалку 15 извршители. Со ова привидно изгледа дека на еден судија во ОС Берово има најмногу извршители од судската администрација 10 или во другите мали судови околу 7-8 извршители на еден судија, без притоа да се утврди кој е минимално потребниот број на извршители во судската администрација за функционирање на еден суд и нормално извршување на судските работи.
5. Непостоењето на можности за електронска поврзаност и комуникација со повисоките судови за електронски пренос на предметите (вертикална интероперабилност) ја намалува ефикасноста во судските постапки.
6. Нестоењето на интероперабилност со други органи ја намалува можноста за ефикасност и економичност во судските постапки.
7. Судовите имаат потреба од детално креирана и точна статистика која ќе биде генерирана од системот за управување со предметите (АКМИС) и вработените во судот со цел да постигне поголема ефективност во целокупното управување со судовите.
8. Методологијата за статистичка обработка не е усогласена помеѓу основните судови, ССПСМ и ВСПСМ што е од исклучителна важност за планирањето на ресурсите и политиките во правосудството.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: ЕФИКАСНОСТ ВО СУДСТВОТО

ЦЕЛИ:

1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА НА СУДОВИТЕ ПРЕКУ ПОДОБРУВАЊЕ НА МАТЕРИЈАЛНИТЕ И ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ

2. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТА И КОМУНИКАЦИЈАТА ПОМЕГУ СУДОВИТЕ

ЦЕЛ	ПРИОРИТЕТ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА НА СУДОВИТЕ	1. Пополнување на потребниот број на судии и пополнување на предвидените судиски места.	Изработка на анализа за потребниот број на судии во основните судови	Формирање експертски тим за изработка на анализа за потребниот број на судии во сите основни судови во државата, од која ќе произлезат конкретни предлози за ревидирање и/или измена на Правилник за утврдување на број на судии.	Изработена и дистрибуирана анализа за потребниот број на судии во сите основни судови	II/2022
		Ревидирање/измена на Правилник за утврдување на број на судии.	Формирање на работна група за изработка на нов или предлог-измени на Правилник за утврдување на број на судии, согласно насоките од Анализата.	Нов или изменет Правилник за утврдување на број на судии согласно потребите на основните судови	IV/2022
	2. Утврдување на норма за судии со конечен обем на работа.	Изработка на соодветен годишен распоред во зависност од судот, прилив на предмети и оптовареност	Одржување редовни средби на работната група (физичко присуство/online)	Донесена соодветна систематизација согласно видот и потребите на судот (различна систематизација за различни судови)	II/2023
		Формирање експертски тим за изработка на Методологија за годишни распореди во согласност со новиот/изменетиот Правилник.	Донесен годишен распоред согласно потребите на различните судови, приливот на предмети и оптовареноста	III/2023	
		Обука за изработка на годишни распореди за утврдување на норма за судии со конечен обем на работа	Објавени документи на судскиот портал на РСМ	IV/2023	

Надзор врз работењето и оцена на перформансите на судиите	Доследна примена на методологијата за оценување на судиите од страна на Судскиот совет на РСМ	Редовна примена на обрасци за мерење на критериумите за работата на судиите	Донесени редовни извештаи од спроведен надзор врз работењето и оцена на перформансите на судиите	I/2022 – континуирано
	Доследна примена на Методологијата за сложеност на судските предмети	Формирање меѓуинституционални групи (судови-ССРСМ) за размена на информации за работењето на судиите	Објавување на извештаите на судскиот портал Овозможен увид на заинтересираните страни од спроведениот надзор на ССРСМ	
Обезбедување на потребниот број на судска администрација	Анализа за утврдување на потребниот број на судски службеници за законско работење на судот	Формирање експертски тим за изработка на анализа за утврдување на потребниот број на судски службеници за законско работење на судот	Изработена и дистрибуирана анализа за утврдување на потребниот број на судски службеници за законско работење на судот	
Разгледување на можноста за формирање на судски кабинети	Ревидирање/измена на правилата и критериумите за систематизација на судската служба;	Формирање експертски тим за измена на правилата и критериумите за систематизација на судската служба согласно европските критериуми	Примена на изменети и ажурирани правила и критериуми за систематизација на судската служба	III/2022
	Ревидирање на Правилникот за систематизација на работните места во судот	Формирање на работна група за Правилникот за систематизација на работните места во судот	Донесен ревидиран Правилник за систематизација на работните места во судот	II/2023
	Ревидирање на Правилникот за утврдување на критериумите за определување на бројот на самостојните судски советници, судските советници, стручните соработници, приправниците и другите работници во судовите.	Формирање на работна група за Правилникот за утврдување на критериумите за определување на бројот на самостојните судски советници, судските советници, стручните соработници, приправниците и другите работници во судовите	Донесен ревидиран Правилник за утврдување на критериумите за определување на бројот на самостојните судски советници, судските советници, стручните соработници, приправниците и другите работници во судовите	II/2023
	Измена на распореди на административно-технички судски службеници.	Одржување редовни средби на експертските и работните групи (физичко присуство/online)	Примена на нови распореди на административно-технички судски службеници	I/2024
Надзор врз работењето и оцена на судската администрација	Овозможување на услови за доследна примена на Законот за судска служба во делот на оценување на судските службеници Редовно ажурирање на Регистарот за годишни оценки на судските службеници	Спроведување годишно оценување на судските службеници Донесување на поединечни и сублимиран извештај за извршеното оценување на годишно ниво	Наградени судски службеници за кои годишната оцена особено се истакнува и соодветно постапување (престанување на работен однос) за судските службеници чија оцена не задоволува или делумно задоволува	IV/2022

2. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНТЕРО- ПЕРАБИЛНОСТА	Електронско поврзување и комуникација со повисоките судови.	Доследна примена на Правилникот за составот и начинот на работа на советот за координирање на информатичко-комуникациска технологија во правосудните органи.	Задолжително применување на Правилникот за составот и начинот на работа на советот за координирање на информатичко-комуникациска технологија во правосудните органи	Зголемена ефикасност во судските постапки преку електронско поврзување и комуникација со повисоките судови	IV/2022
	Целосна дигитализација на комуникацијата помеѓу пониските и повисоките судови / ИНТРАНЕТ	Обезбедување на технички услови во сите судови за аудио и визуелно снимање.	Континуирано следење на имплементацијата на Стратегијата за ИКТ во правосудството и Акцискиот план, како и предлагање на нивна ревизија	Унапредена работа на Советот за ИКТ и испочитувани приоритети согласно Правилникот за ИКТ во правосудните органи	IV/2022
			Воведување и зајакнување на ИНТРАНЕТ поврзување преку електронска комуникација помеѓу судовите Развивање на ИКТ процеси и набавка на опрема, технички ресурси (мрежи, платформи за судии, судска администрација и општо за судот)	Опремени судници за аудио и визуелно снимање	IV/2022
	Воспоставување на вертикална и хоризонтална интероперабилност за електронски пренос на предметите	Поврзување на основните, апелационите и Врховниот суд за електронска достава на предмети преку воведување на дигитализација во судската мрежа	Усовршување на системот на електронска достава со обезбедување на технички услови	Зголемување на ефикасноста на судството преку примена на успешен електронски пренос на предмети	IV/2022 - континуирано
			Централизирање на ИКТ службите со другите институции, размена на документи, пристап до правна регулатива и литература	Намалено време за пренос на податоци и списи Олеснет проток на електронски информации Задоволни странки во судските предмети и граѓани	IV/2022 - континуирано
Воспоставување на интероперабилност со други органи	Воведување на дигитализација и соработка со други државни органи, институции, организации и сл.	Постојана, безбедна и регулирана размена на информации	Воспоставена електронска размена на податоци и документи помеѓу судовите и другите институции и органи на стандардизиран, безбеден и унифициран начин	IV/2022 - континуирано	

Надлежни органи: ОСНОВНИ СУДОВИ, АПЕЛАЦИСКИТЕ СУДОВИ, ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, СРСМ, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ, СОВЕТ ЗА ИКТ

ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

„ОСНОВНИТЕ СУДОВИ СЕ ОТЧЕТНИ НО НЕДОВОЛНО ТРАНСПАРЕНТНИ И ОТВОРЕНИ“

1. Судската власт нема усвоено стратешки документ во кој ќе бидат опфатени системски активности за примена на начелата на отвореност, транспарентност и отчетност. Ваквиот документ ќе послужи за оценување на потребите на судовите и следење на примената на обврските за транспарентно и отчетно работење.
2. Основните судови немаат усвоено инструменти за зајакнување на довербата кај граѓаните и целокупната јавност. Постојат ретки исклучоци каде основните судови споделуваат информации за судски предмети што се во јавен интерес но со цел подобрување на информираноста на јавноста неопходно е да се зголеми присуството на претставници на судството на интервјуа, дебати и јавни расправи.
3. Комуникацијата на судовите со јавноста и пренесувањето на информации до медиумите се одвива со потешкотии поради отсуство на институционални процедури за примена на правилата за транспарентност на судовите. Основните судови немаат усвоено внатрешни процедури за начинот на известување на јавноста со определени информации, како и следење на содржината и објавите на веб страните на судот меѓу кои информациите од јавен карактер, правосилни судски одлуки и информирање за работата на судот.
4. Судско-медиумскиот совет при Здружението на судиите претставува солиден механизам за олеснување на комуникацијата помеѓу судовите и медиумите, со соодветни капацитети за професионално известување на јавноста за судските постапки и враќање на довербата во судскиот систем.
5. Недостасува отвореност на податоци во однос на планирањето и трошењето на судскиот буџет како и информации за спроведените јавни набавки. Ова е особено важно бидејќи ССРСМ има надлежност да ги следи веб страниците на судовите и да оценува дали претседателите на судовите постапуваат во согласност со законот.
6. Содржината на веб страните на основните судови не е унифицирана што го прави пребарувањето на информациите отежнато во сите основни судови. Постои неусогласеност на информации на податоци на веб страните на основните судови посебно во делот на биографии на судиите, судски одлуки, правни мислења и соопштенија за јавноста. Исто така, на веб страните на судовите недостасуваат адаптирани информации за лицата со посебни потреби или ранливи категории на лица.
7. Пребарувањето на објавените одлуки на веб страниците на основните судови е отежнато поради недостаток на информации по вид на предмет, правна област, подвид на предмет или правен основ.
8. Основните судови на своите веб страни редовно објавуваат месечни, тримесечни и годишни извештаи за судските предмети. Годишните извештаи содржат статистички податоци за судските предмети претставени табеларно кои не се доволни за да се прикаже реалната состојба со предметите и условите за работа во судот на начин кој ќе биде лесно разбирлив за јавноста.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

ЦЕЛИ:

1. ЗГОЛЕМЕНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ СО УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТ ЗА ПРИМЕНА НА НАЧЕЛАТА НА ОТВОРЕНОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ
2. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ОТЧЕСТНОСТА ПРЕКУ ОТВОРЕНОСТ НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И ТРОШЕЊЕ НА СУДСКИОТ БУЏЕТ И ЈАВНИТЕ НАБАВКИ
3. ПРИБЛИЖУВАЊЕ ДО ГРАЃАНИТЕ СО ПОЕДНОСТАВУВАЊЕ НА СОДРЖИНИТЕ НА ВЕБ СТРАНИЦИТЕ И НИВНО УНИФИЦИРАЊЕ

ЦЕЛ	ПРИОРИТЕТ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ЗГОЛЕМЕНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ СО УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТ ЗА ПРИМЕНА НА НАЧЕЛАТА НА ОТВОРЕНОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ	1. Изработка на стратешки документ за транспарентност и отчетност на Судовите	Изработка на анализа за недостатоците и начинот на кој судовите ќе станат потранспарентни и отворени кон јавноста Ревидирање/измена на Деловникот за судовите во делот на отвореноста.	<ul style="list-style-type: none"> • работна група која ќе изготви Повик за експерти кои ќе може да ја реализираат анализата • избор на експерти • фокус групи, интервјуа и анкети за да се направи стратегијата • формирање работна група за измена на Деловникот на судовите • работилница со сите засегнати во судовите кои ќе помогнат да се направи оперативниот план и тој да се спроведе 	Завршен стратешки документ Завршени и прифатени процедури Прифатен оперативен план како дел од годишните активности на судот Прв извештај за извршен мониторинг за имплементација на документите и евалуација на успешноста	IV/2022
	Мониторинг и оценка на спроведувањето на стратешкиот документ	Годишни извештаи за отвореноста на Судовите кон јавноста	Анализа на спроведените активности и квалитет на изработените документи	Методологија за мониторинг и евалуација	IV/2022–IV/2023
	Обезбедување на потребниот број на судска администрација потребна за имплементација за документот	Анализа за утврдување на потребниот број на судски службеници за потранспарентно работење на на судот Ревидирање/измена на правилата и критериумите за систематизација на судската служба; Ревидирање на Правилникот за систематизација на работните места во судот	Оглас за вработување Давање задолжение на дел од судската администрација во соработка со експерти да ги изработи/измени потребните документи и да понуди ревидирана систематизација	вработени службеници нова систематизација нов правилник	IV/2022 – I/2023

2. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ОТЧЕТНОСТА ПРЕКУ ОТВОРЕНОСТ НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И ТРОШЕЊЕ НА СУДСКИОТ БУЏЕТ И ЈАВНИТЕ НАБАВКИ	Изработка на начела врз кои ќе се базира отвореноста на податоците за јавните набавки и планирањето на судскиот буџет	Анализа на сите досегашни истражувања за јавните набавки во судовите (деска наализа и собирање на сите податоци за подобра основа за носење процедури)	Средби и семинари со сите засегнати лица во судовите за да се обезбеди поддршка за поголема отчетност	Судовите да ги прифатво планирањето на буџетот	IV/2022- I/2023
	Утврдување на процедури и задолжени лица за зголемување на финансиската отчетност на Судовите пред јавноста	Измена и ревидирање на Правилникот доколку е потребно за да се воспостави зголемената отчетност во финансиското работење	Работни средби и семинари	На бев страниците на Судовите да се ставени сите податоци за планирањето на судскиот буџет Претставени нови изменети правилници	III/2022
3. ПРИБЛИЖУВАЊЕ ДО ГРАЃАНИТЕ СО ПОЕДНОСТАВУВАЊЕ НА СОДРЖИНИТЕ НА ВЕБ СТРАНИЦИТЕ И НИВНО УНИФИЦИРАЊЕ	Изработка на систем на поедноставување на содржините и обезбедување на едноставен пристап до сите содржини на вебот на судот до граѓаните	Обезбедување на доволно потребен персонал и средства за да се симплифицира начинот на пребарување и пласирање на сите инфомрации и документи на веб страниците на Судовите	Објавување повик за ИТ експерти кои може да понудат лесно пристап и едноставен начин до содржините на веб Соработка со персоналот на судовите за да се воспостават новите правила за полесно наоѓање информации Нови вработувања во ИТ и веб делот на судовите	Изменета страница на Судовите каде информациите се лесно пристапни до сите граѓани Анкета за граѓаните и нивното задоволство за новите страници ан судовите	I/2022- III/2022
	Воспоставување на унифицираност во работењето на судовите со нивните веб страници	Поврзување на тимовите кои се задолжени за оваа цел и нивно усогласување	Создавање на веб тим составен од сите лица од сите судови во земјата Создавање на правила за работење Подобрена внатрешна комуникација на овие лица	Унифициран пристап и потврден преку анализа и анкета во сите судови	III/2022

Надлежни органи: ОСНОВНИ СУДОВИ, АПЕЛАЦИСКИТЕ СУДОВИ, ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, СУДСКИ СОВЕТ НА РСМ, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ, СОВЕТ ЗА ИКТ

IV.

КВАЛИТЕТ НА ПРАВДА

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА КВАЛИТЕТ НА ПРАВДА

„КВАЛИТЕТОТ НА ПРАВДАТА ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ НЕ Е СООДВЕТНО УТВРДЕН ПОРАДИ НЕДОСТАТОК НА СЕОПФАТНА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА МЕРЕЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ПРАВДАТА“

1. Врховниот суд на РСМ го оценува квалитетот во предметното работење на судот преку статистички податоци за бројот на потврдени, укинати и преиначени одлуки во однос на донесените обжалени одлуки од повисокиот суд.
2. Постои отсуство на јасно утврдени правила за следење и мерење на квалитетот на судската правда како и недостаток на дополнителни алатки и податоци преку кои ќе се следи исходот и причините за обжалување на одлуките на основните судови.
3. Недостасува стандардизиран пристап во процесирањето на предметите, односно не постојат контролни листи, стандардизирани обрасци или формулари за анализа на квалитетот и споредба на резултатите помеѓу судови од различни апелациски подрачја.
4. Судската пракса на повисоките судови и на ЕСЧП се применува поактивно но недостасува сеопфатен пристап кој ќе вклучи алатки за хармонизација на националната судска пракса.
5. Не е воспоставен систем на хоризонтално унифицирање на судската пракса за исти или слични правни прашања.
6. Развојот на судската пракса е ограничена поради недостатокот од човечки ресурси, интерна мрежа (регистар, база) како и поради фактот дека судиите назначени за следењето на судската пракса не се ослободени од ориентационата норма.
7. За основните судови не се обезбедуваат финансиски средства за обновување на судски библиотеки преку кои судиите и судската администрација има пристапот до правна литература, стручни изданија, статии и одлуки од европските судови, со што се ограничува можноста за следење на трендовите и новините во различни правни области.
8. Специјализацијата на судиите се врши преку програмата на АСЈО која се надополнува според потребите на судиите но не е воспоставен систем на добивање на повратни информации за примена на искуствата стекнати за време на обуките во секојдневната работа од страна на судиите и судските службеници кои можат да го подобрат квалитетот на континуираната едукација.

9. Во поглед на посетеноста на обуките не се водат посебни евиденции, освен од страна на претседателот на судот кој врши надзор за исполнување на обврските на судиите во АКМИС.
10. Во мал број на основни судови, претседателот на судот и судскиот администратор имаат изготвено годишни планови за обука на судските службеници.
11. Утврден е недостаток на механизми за менторство на судските службеници и новоизбраните судии во насока на нивно стручно усовршување, кариерен напредок, мотивација и подобрување на квалитетот во работата на судот.
12. АСЈО реализира обуки за унапредување на стручноста на судските служби во судството кои согласно Законот за судската служба и не се задолжителни и не се специјализирани за одделни категории на судски службеници туку се од општа тематика за работата на судот. Постои потреба од проширување на темите за обуки од областа на ИТ технологија и нивното користење за подобрување на квалитетот и ефикасноста на судовите.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: КВАЛИТЕТ НА СУДСКА ПРАВДА

ЦЕЛИ:

1. РЕВИДИРАЊЕ НА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА МЕРЕЊЕ И СЛЕДЕЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА СУДСКАТА ПРАВДА
2. СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ НА СУДИИТЕ И СУДСКАТА СЛУЖБА
3. ВОЕДНАЧУВАЊЕ НА СУДСКА ПРАКСА

ЦЕЛ	ПРИОРИТЕТ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА СУДСКАТА ПРАВДА	Воспоставување јасни критериуми за оценување на квалитетот на правдата	Донесување на методологија за квалитет на судската правда од страна на Врховниот суд	<p>Формирање мешана работна група во ВСПСМ составена од судии и експерти за изработка на методологија за мерење на квалитет на судска правда</p> <p>Утврдување на форма и содржина на Образец од страна на ССПСМ</p> <p>Редовно пополнување на Образец со податоци за работата на судијата и за работата на претседател на судот, на месечно ниво</p>	Оценување на работата на судијата и вршењето на судиската функција преку непосредно следење и воспоставени критериуми согласно закон	IV/2022 – континуирано
	Образложение на судски одлуки	Разработување на нова доктрина по принципите на Европскиот суд на правдата и Европскиот суд за човекови права	Преземање активности за воспоставување правила, насоки и структура за образложение на судски одлуки	Воспоставена пракса за образложување на судски пресуди	II/2022 – IV/2022
			Формирање експертска група за изработка на методологија за структура на образложение на судски одлуки	Утврдена методологија за образложување на судски пресуди	II/2022

2. СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ НА СУДИИТЕ И СУДСКАТА СЛУЖБА	Подобрување на квалитетот на континуирана обука	Анализа и ревидирање на програмите на АСЈО за стручно усовршување на судиите и судската служба Воспоставување пракса за изготвка на годишни планови за обука на судските службеници Обнова на достапните обуки на судските службеници	Изготвување на годишни планови за обука на судските службеници Проширување на темите за обуки и воспоставување на алатки за следење на националната и меѓународната судска пракса Воведување на задолжителни и специјализирани обуки за одделни категории на судски службеници Воведување на посебни обуки за ИКТ и за развивање на аналитички знаења на судиите и судските службеници Оценување на програмите и методите за обука од страна на органите одговорни за обуката	Спроведени специјализирани обуки што значат инвестирање во човечки капацитети за развој на судската пракса	IV/2022 – континуирано
	Подобрување на квалитетот на континуираната обука	Воспоставување систем за размена на искуства на хоризонтално ниво на основните судови Водење посебни евиденции за посетеност на обуките и повратни информации за примена на стекнатото знаење и вештини од обуките кои се дел од континуираната едукација	Споделување на информации за стекнати искуства за време на обуките во секојдневната работа на судиите и судските службеници Обезбедување на електронски простор за комуникација помеѓу судиите од основните судови	Креиран и функционален систем за добивање повратни информации за примена на искуства Подобрен квалитет на континуираната едукација на судска служба	II/2022 – континуирано
	Унапредување на механизмот за менторство на судските службеници и новоизбраните судии	Воведување на систем за запознавање на новите судии преку искусни судии колеги	Воспоставување на механизми за менторство на судските службеници и новоизбраните судии во насока на нивно стручно усовршување, кариерен напредок, мотивација и подобрување на квалитетот во работата на судот	Развиен метод на советодавно или практично пренесување на знаења и вештини	II/2022– континуирано
	Развој и унапредување на судските библиотеки	Формирање на судски библиотеки Ажурирање на литература и база на податоци во постојаните судски библиотеки Обезбедување пристап до правна литература, стручни изданија, статии и легислативи Обезбедување пристап до најнови одлуки на ЕСЧП, европски и меѓународни судови	Воспоставување пристап и активно користење на правна регулатива и литература Овозможување постојан интернет пристап до најнови, збирни и странски судски одлуки	Функционални, модерни и ажурирани судски библиотеки во сите основни судови во РСМ	II/2022 – континуирано

3. ВОЕДНАЧУВАЊЕ НА СУДСКА ПРАКСА	Развој на воедначена судската пракса	Воспоставување интерна мрежа/ база на податоци	Спроведување обука за водење регистри на воедначена судска пракса	Обучени судски службеници за водење на национални регистри на воедначена судска пракса	II/2022 – континуирано
		Унапредување на човечките ресурси во делот на унифицирање на судската пракса	Ослободување на судиите надлежни за следење на судска пракса од ориентациона норма	Функционален и достапен регистар на податоци за воедначување на судската пракса Воспоставен систем на хоризонтално унифицирање на судската пракса за исти или слични правни прашања	IV/2022 – континуирано
	Хармонизација на судската пракса	Унифицирање на националната пракса на основните судови со праксата на повисоките судови и ЕСЧП	Изнаоѓање дигитално решение за мрежно поврзување на сите судови за споделување на систематизирана судска пракса Назначување на стручни соработници кои ќе бидат исклучиво ангажирани за следење на судската пракса Изготвување на методологија за систематизирање на судска пракса од страна на Врховниот суд на РСМ	Поврзаност и размена на систематизирана домашна судска пракса меѓу повисоките и пониските судови	IV/2022 континуирано
	Унапредување на регионална и меѓународна соработка на судиите од сите подрачја	Обезбедување финансиски средства за воспоставување (и одржување) постојана соработка помеѓу судиите од сите инстанции во РСМ, судии од регионот и ЕСЧП	Воспоставување и одржување на контакти на регионално и меѓународно ниво за размена на искуства во насока на подобрување на квалитет на судска правда	Одржани месечни и годишни средби за размена на искуства меѓу судиите (со физичко присуство или online)	II/2022 – континуирано

Надлежни органи: ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, АПЕЛАЦИСКИТЕ СУДОВИ, ОСНОВНИ СУДОВИ, АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ, СУДСКИ СОВЕТ НА РСМ, МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА, БИРО ЗА ЕСЧП, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

„ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ ПОСТОИ КОНТИНУИРАН НЕДОСТАТОК НА СУДИИ И СУДСКИ ПЕРСОНАЛ“

1. Бројот на судии и судски службеници во основните судови не соодветствува на реалната потреба на судовите. Во ниту еден суд нема целосна пополнетост на предвидените судски места и систематизираните работни позиции, што е основен предуслов за ефикасно и квалитетно работење на судовите во извршување на законските надлежности.
2. Законот за судската служба е нецелосно применлив во делот на постапките поврзани со управувањето со човечките ресурси (унапредување, оценување, стручно усовршување, дисциплинска и материјална одговорност) на судските службеници.
3. Статусот на вработените во судовите е уреден со различни закони што предизвикува дискрепанција во правата и обврските како и во нивната одговорност, висина на плата и другите надоместоци и надлежности.
4. Надлежностите на судската служба се регулирани како дел од јавниот сектор, но несоодветно ја утврдуваат специфичноста и природата на нивниот придонес во работата на судовите.
5. Основните судовите во континуитет функционираат со висок процент на непополнети работни места во судот, а се забележува дека постои нерамномерната распределба на судски стручни службеници во судовите со мал и голем број на вработени што упатува на потребата од ревидирање на начинот и условите за работење на судската служба и воедначување на внатрешната организациска поставеност во судовите како и на актите за систематизација. Сите основни судови функционираат со преполовен раководен кадар од предвидените во актот за систематизација на работните места, при што се забележува разноликост во потребните нивоа на вработените лица на раководните позиции (ОС Дебар е суд со основна надлежност и има предвидено едно раководно место за В-2 Раководител на служба, ОС Радовиш има предвидено едно раководно место за В- 2 Раководител на оддел, а ОС Кочани како суд со проширена надлежност има предвидено едно раководно место за В-4 Раководител на службата за информатика) што упатува на немање стандарди за вработување на суштински персонал за работа во судот. Раководни судски службеници немаат 19 основни судови и функционираат без ниту едно раководно место во судот.
6. Во основните судови недостасува соодветна организациона единица за управување со човечките ресурси или назначување на одговорно лице со посебни овластувања поврзани со управувањето со човечките ресурси во работата на судот (престанок на работен однос, проценка на потребите, унапредување, оценување, стручно усовршување, дисциплинска и материјална одговорност).

7. Ненавременото пополнување на упразнетите работни места во основните судови е повеќегодишна состојба која се должи на условеноста на судската власт да обезбеди согласност и средства за вработување на лица за упразнетите работни места од извршната власт, односно Министерството за финансии, што неминовно влијае врз капацитетите судовите ефикасно и навремено да ги извршуваат своите надлежности.
8. Правото на унапредување на судските службеници е ограничено имајќи ја предвид неекипираноста со раководни судски советници во речиси сите основни судови. Унапредувањето на вработените во судската служба се остварува со потешкотии и поради ненавременото донесување на подзаконски акт со кој Министерството за правда детално ќе ја уреди постапката за оценување на судските службеници.
9. Актите за организација и систематизација на вработените во судот не се донесени врз реални проекции поради немањето на утврдени критериуми за потребниот број на судски службеници по категории на работни места, бројот и видот на организациони единици и потребниот сооднос помеѓу различни категории на вработени лица согласно надлежноста на судот.
10. Основниот кривичен суд и Основниот граѓански суд во Скопје како најголеми судови имаат најмногу вработени лица во судовите иако значителен дел од предвидените работни места во овие судови не се пополнети. Основниот кривичен суд работи со 45% од предвидениот кадар (вработени 280 лица од вкупно предвидени 651 извршители за 52 избрани судии) од кои најголем дел се помошни стручни службеници. Основниот граѓански суд работи со 50% од предвидениот кадар (вработени се 267 лица од вкупно предвидени 529 извршители за 65 избрани судии). Во овие судови има висока непополнетост на стручните судски соработници со повеќе од 50% како и најмногу предвидени извршители поради високиот број на судии и обемот на работа во овие судови.
11. Во најголем дел од основните судовите постои солидна екипираност на судиите со стручни судски службеници со постигнување на минимален сооднос од 1:1, иако постојат ситуации како на пример ОС Берово каде соодност е 3.1 или 3 стручни соработници на 1 судија како и ОС Делчево со сооднос од 2.5 или 5 стручни судски соработници на 2 судии. Недостаток на стручни судски службеници за работа со секој судија имаат 7 основни судови од различна надлежност (ОС Кратово, ОС Гевгелија, ОС Велес, ОС Кавадарци ОС Кривичен суд и ОС Кичево), додека ОС Неготино нема ниту еден вработен стручен судски соработник за четири судии.
12. Не постојат јасни критериуми за утврдување на бројот на потребни судски службеници, судски полицајци и помошно-технички лица кои се систематизираат во актот за систематизација.
13. Не постои еднаква пополнетост по однос на структурата на работни места што претставува сериозен проблем во однос на организација на работењето на судовите. Основните судови имаат недостаток на кадри кои се клучни за работата на судот, како што е судскиот администратор, раководните судски советници или советници информатичари, а речиси сите судови се соочуваат со мален или недоволен број на дактилографи и референти за прием и експедиција на пошта. Исто така, во ниту еден од основните судови не е назначен соработник преведувач, толкувач или лектор кои влегуваат во категоријата на судската стручна служба.
14. Непополнетоста на систематизираните работни места и се помалиот број на судии поради природен одлив и ненавремениот избор претставува директна опасност по независноста на судството, бидејќи оваа состојба пред се должи на недавањето на согласност за пополнување на испразнетите места од страна на Министерството за финансии и покрај тоа што истите работни места се веќе предвидени со државниот буџет.

15. Со воведувањето на дигитализацијата на судството, утврдена е потреба за воведување на нови работни позиции и програми за развивање на аналитичките капацитети на судските службеници.
16. Поради недостаток на доволно ресурси и капацитети во судовите, судските службеници извршуваат задачи кои се опфатени во делокругот на надлежности на друго работно место со поголеми овластувања. Утврдена е потреба од воспоставување на механизам вреднување и надоместок на судските службеници кои покрај својата позиција извршуваат и други позиции во судот.
17. Придонесот на судските службеници во работата на судот е се уште непризнаен елемент во судската работа и има потреба да се развијат процеси за оценување на нивната работа и професионален развој на вештините, доследна примена на Правилникот за оценување и унапредување на судските службеници и реорганизација на работата на судечките оддели.
18. Не е воспоставен систем на кариера на судската служба како кај судиите. Имено, се уште постои можност во повисоките судови да се вработуваат лица кои немаат стекнато претходно работно искуство во основен суд за разлика од судиите каде постои “затворен” систем на кариера.
19. Утврдена е потреба од ревидирање на класификацијата на работните места на судските службеници, категориите на работни места, звањата и нивоата на работните места, називите и посебните квалификации на судската служба и потреба од создавање на т.н судски кабинети.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

ЦЕЛ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА КОХЕРЕНТНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА КОЈА СИСТЕМАТСКИ И ПРАКТИЧНО ПРИМЕНЛИВО ЌЕ ГИ РЕГУЛИРА СИТЕ СТАТУСНИ ПРАШАЊА ВО ОДНОС НА СУДСКИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ	Подготовка и донесување на нов Закон за судска служба со сите потребни подзаконски акти со кој ќе се обезбеди статус на судската служба по примерот на собраниската служба	Формирање на работна група која ќе работи на подготовка на новиот закон;	Формирана работна група за Законот за судска служба	2021/2022
	Ревидирање на постапките за вработување во судовите во насока на едноставни постапки кои на судовите ќе им овозможат да ги вработат најдобрите кандидати за слободните работни места	Подготовка на нов Закон за судска служба	Изготвен предлог на Законот за судска служба	II/2022
	Утврдување на јасни критериуми со кои ќе се определува на потребниот број и сооднос на судски службеници во основните судови	Јавни консултации и дебати во рамките на судовите на сите нивоа за усогласување на стововите за статусот на судската служба и начинот на нејзиниот развој	Одржани консултации на сите нивоа на судовите во координација со Советот за судска служба при Врховниот суд на РСМ	III/2022
	Воспоставување на механизам за мотивација заради задржување на постојниот и привлекување на нов кадар во судовите	Донесување на нов Закон за судска служба	Донесен нов Закон за судска служба	III/2022
	Воспоставување на механизам за континуирано следење на работата на судската служба и за награда на оние службеници кои покажале исклучителни резултати во работата како и санкционирање на оние службеници кои не ги реализирале очекувањата	Подготовка и донесување на сите потребни подзаконски акти за имплементација на законот.	Изготвени и донесени сите подзаконски акти кои ќе произлезат од новиот Закон за судска служба	IV/2022
			Осмилен и воспоставен механизам за следење на работата на судската служба	I/2023
Воспоставување на нов систем на плати и надоместоци за судската служба		Воспоставен нов систем за плати и надоместоци за судската служба	I/2023	
2. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЦЕЛОСНА ФИНАНСИСКА НЕЗАВИСНОСТ НА СУДОВИТЕ ОД ИЗВРШНАТА ВЛАСТ ВО ДЕЛОТ НА НОВИТЕ ВРАБОТУВАЊА И УНАПРЕДУВАЊАТА	Подготовка и донесување на измени и дополнувања на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет	Формирање на работна група која ќе работи на подготовка на измените на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет;	Работна група за подготовка на предлог Закон за судскиот буџет Работна група за подготовка на предлог предлог Закон за буџетите	II/2022
		Подготовка на измени и дополнувања на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет	Изготвен предлог Закон за судскиот буџет Изготвен Закон за буџетите	IV/2022

3. СТРАТЕШКИ ПРИСТАП КОН РАМНОМЕРНО ПОПОЛНУВАЊЕ НА УПРАЗНЕТИТЕ СУДИСКИ МЕСТА ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ	Зајакнување на човечките капацитети во основните судови	Донесување на нов Закон за Академија на судии и јавни обвинители	Донесен Закон за Академија на судии и јавни обвинители	I/2022
		Донесување на нови акти за внатрешна организација и систематизација на основните судов		II/2022
		Распишување на јавни огласи за пополнување на празните работни места во судовите	Распишани огласи за пополнување судиските места и местата на судска служба	I/2022
		Пополнување на испразнетите работни места	Отпочнат процес за пополнување на судиските места и местата во судската служба	II/2022

Надлежни органи: ОСНОВНИ СУДОВИ, АПЕЛАЦИСКИТЕ СУДОВИ, ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, СРСМ, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ, АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ, МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА, МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ПРОСТОРНИ КАПАЦИТЕТИ И ТЕХНИЧКИ КАПАЦИТЕТИ

„ПРОСТОРНИТЕ И ТЕХНИЧКИТЕ КАПАЦИТЕТИ НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ ГИ ЗАДОВОЛУВААТ МИНИМАЛНИТЕ УСЛОВИ ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА СУДОВИТЕ“

1. Постојните материјални, финансиски, просторни и други услови за работа на основните судови ја отежнуваат примената на надлежностите предвидени во Судскиот деловник, Законот за судови, Законот за Судскиот совет и Законот за управување со движењето на предметите.
2. Сите основни судови се сместени во судски згради во сопственост на судот, освен ОС Неготино чија зграда се наоѓа во станбена зграда додека Основен граѓански суд и Основен кривичен суд се сместени во три односно во две судски згради.
3. Најголем дел од судските згради на основните судови се функционални но имаат потреба од реконструкција и обновување на инфраструктурата и просторните услови, како и санирање на дефекти. На пример, ОС Радовиш и ОС Струга имаат итна потреба од санација поради проблеми со протекување на покривот со што се става во опасност електричната инсталација на судската зграда, додека во ОС Граѓански суд Скопје постои опасност по вработените и граѓаните од паѓање на дограмата на судската зграда.
4. Просторните капацитети на основните судови во судските згради се ограничени заради другите државни институции кои се сместени и ги користат капацитетите на судската зграда, пред се основните јавни обвинителства и државното правобранителство што влијае на перцепцијата за независност и непристрасност. Заедничкото користење на судската зграда меѓу институциите не е детално уредена и предизвикува финансиски импликации по буџетот на основните судови бидејќи само неколку основни судови ги делат трошоците сразмерно на просторот што го користат другите институции.
5. Основните судови не поседуваат сертификат за енергетска ефикасност што значи дека судските згради не ги исполнуваат минималните барања за енергетски карактеристики што претставува дополнителна финансиска импликација на буџетот во однос на одржливата потрошувачка на енергија во судската зграда.
6. Основните судови имаат набавено нови автомобили во 2019 година освен неколку судови претежно со основна надлежност. Постои потреба за набавка на нови возила за судовите за сите судови при што треба да се води посебна грижа судовите кои имаат месна надлежност на територија каде има планински места да се обезбедат соодветни возила за теренски увид.
7. Значителен дел од судовите имаат обезбедено службен паркинг за вработените лица од судот, но ниту еден суд нема обезбедено посебен паркинг за странките или за лицата со попременост.

8. Основните судови ги прилагодуваат своите ресурси за да овозможат непречен пристап до суд за лицата со попреченост. Речиси сите основни судови имаат поставено рампа со инвалидски помагала или лифт за движење на лицата низ судот, но се забележува разновидност во опремата и условите на основните судови да обезбедат пристап до судот за лицата со попреченост.
9. Многу малку судски згради имаат инсталиран лифт и покрај тоа што имаат повеќе катови. На пример, Основниот граѓански суд и покрај тоа што има лифт во делот на зградата која ја дели со Врховниот суд, истиот не е во функција за лицата кои доаѓаат во судот ниту за службените лица на судот.
10. Основните судови во главно имаат застарена и нефункционална опрема за вршење на видео надзор врз работата на судот додека само ОС Кичево нема видео надзор на судската зграда. Исто така, се забележува дека судовите немаат унифициран пристап во вршењето на видео надзор врз судот, па така овластувањата за видео надзорот врз работата на судот ја врши претседателот на судот, судските полицајци или друго назначено службено лице.
11. Судниците во основните судови се делумно опремени за аудио и визуелно снимање но се забележува дека опремата не е достапна и функционална во сите судници во судовите. Постои нееднаква опременост на судовите со опрема за видео и тонско снимање па така се забележува дека има основни судови кои немаат никаква поддршка за тонско снимање на рочиштата (ОС Неготино) додека во ОС Кавадарци целиот суд е опремен со модерна опрема со можност за следење на судењата на екрани кои се наоѓаат во чекалните. Во многу мал дел од судовите има функционална опрема за стенографско водење на записници во салите за состаноци.
12. Писарниците се сместени во непосредна близина на влезот судот и овозможуваат ефикасно разменување на документи меѓу странките.
13. Сите судии имаат посебни канцеларии во судот од кои голем дел се наоѓаат во посебен дел од судската зграда кој е во главно обезбеден со безбедносни врати, додека судските службеници се најчесто сместени во заеднички простории со помал капацитет.
14. Дел од основните судови немаат соодветни просторни капацитети за архивата на судот, имајќи ги предвид обемот на предметите и архивската граѓа од траен карактер. Судските архиви се најчесто сместени во подрумските простории или поткровјето на судот што не е соодветно бидејќи не се заштитени од штетни влијанија, дождови, влага и пожари. Дополнително проблем претставуваат нотарските предмети на пензионираните нотари од подрачјето на судот, расходувани и одземени ствари кои не можат да се отстранат поради сложената постапка предвидена со Законот за отуѓување на движни ствари.
15. Просторот во судските згради дополнително е обременет и со предмети конфискувани поради тоа што со истите се сторени кривични дела како резултата на ненавременото подигање на истите што претставува обврска за Агенцијата за управување со одземен имот.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

ЦЕЛ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ПОТРЕБА ОД РЕКОНСТРУКЦИЈА И ОБНОВУВАЊЕ НА ПРОСТОРНИТЕ УСЛОВИ И ИНФРАСТРУКТУРА И САНИРАЊЕ НА ПОСТОЕЧКИТЕ ДЕФЕКТИ	ПЛАН ЗА КАПИТАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ И КОНТИНУИРАНО ОДРЖУВАЊЕ И ОПРЕМУВАЊЕ НА СУДСКИТЕ ЗГРАДИ ЗА КРАТОК, СРЕДЕН И ДОЛГ ПЕРИОД (ДВЕГОИШЕН, ПЕТОГОДИШЕН И ДЕСЕТОГОДИШЕН ПЕРИОД)	Измена на Законот за судски буџет/Одлука за формирање на тим за процена на состојбата на судските згради и инфраструктура и подготовка на план	Донесена одлука за формирање на тим за процена на на состојбата на судските згради	I/2022
		Формирање на тим од градежни, финансиски и други експерти	Формиран тим за процена на на состојбата на судските згради	II/2022
		Подготовка на нацрт План и доставување до Судскиот буџетски совет	Изготвен нацрт План и доставен до Судскиот буџетски совет/Судскиот совет и Врховниот суд на РСМ	III/2022
		Донесување на План за капитални инвестиции и континуирано одржување и опремување на судските згради за краток, среден и долг период (двегоишен, петогодишен и десетогодишен период)	Усвоен нацрт План за капитални инвестиции и континуирано одржување и опремување на судските згради за краток, среден и долг период (двегоишен, петогодишен и десетогодишен период)	IV/2022
2. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ФИЗИЧКА И ПРОСТОРНА НЕЗАВИСНОСТ НА СУДОВИТЕ ОД ОСТАНАТИТЕ ИНСТИТУЦИИ КОИ СЕ СМЕСТЕНИ ВО СУДСКИТЕ ЗГРАДИ	ПЛАН ЗА ИССЕЛУВАЊЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ ОД СУДСКИТЕ ЗГРАДИ	Консултации за подготовка на меморандум со временска рамка за иселување помеѓу надлежните институции	Потпишан меморандум со временска рамка за иселување	II/2022
3. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СООДВЕТНИ УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА СУДСКАТА НАДЛЕЖНОСТ	ПОДГОТОВКА НА ПЛАН ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА ВРШЕЊЕ НА СУДСКАТА НАДЛЕЖНОСТ (возила, посебни електронски средства и друго)	Консултации за формирање на тим од експерти за подготовка на План за обезбедување на средства за вршење на судската надлежност	Формиран тим на експерти за подготовка на План за обезбедување на средства за вршење на судската надлежност	II/2022
4. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОВИСОКО НИВО НА БЕЗБЕДНОСТ НА СУДСКИТЕ ЗГРАДИ, СУДИИТЕ, СУДСКАТА СЛУЖБА И СТРАНКИТЕ/СВЕДОЦИТЕ/ВЕШТАЦИТЕ	ПОДГОТВУВАЊЕ НА УНИФИЦИРАН ПЛАН ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СЕКОЈА СУДСКА ЗГРАДА ОД АСПЕКТ НА ВИДЕО НАДЗОР, ЕЛЕКТРОНСКО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ФИЗИЧКО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ	Консултации за формирање на тим од експерти за подготовка на План за обезбедување на средства за вршење на судската надлежност	Формиран тим за за подготовка на План за обезбедување на средства за вршење на судската надлежност	I/2022

5. ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА КОНЗИСТЕНТНА СОРАБОТКА СО АРХИВОТ НА МАКЕДОНИЈА ЗА ПРЕНОС НА АРХИВСКА ГРАЃА	ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СИСТЕМ ЗА НАВРЕМЕНО ПРЕЗЕМАЊЕ НА АРХИВСКАТА ГРАЃА ОД СТРАНА НА АРХИВОТ НА МАКЕДОНИЈА СО ТОЧНО УТВРДЕНА ГОДИШНА ВРЕМЕНСКА РАМКА	Заедничко донесување на годишни планови за подигање на архивска граѓа со временска рамка	Донесени годишни планови за подигање на архивска граѓа	I/2022- континуирано
6. ОСЛОБОДУВАЊЕ НА АРХИВСКИОТ ПРОСТОР НА СУДСКИТЕ ЗГРАДИ ОД НОТАРСКИ ПРЕДМЕТИ НА ПЕНЗИОНИРАНИ НОТАРИ	ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СОРАБОТКА СО НОТАРСКАТА КОМОРА НА РСМ СО ЦЕЛ ИЗНОАЃАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА НОТАРСКИТЕ ПРЕДМЕТИ НА ПЕНЗИОНИРАНИТЕ НОТАРИ	Преземање на нотарските предмети на пензионираните нотари од страна на новоназначените нотари во истото подрачје	Воспоставен систем за преземање на нотарските предмети од пензионираните нотари	II/2022
7. РАСТЕРЕТУВАЊЕ НА СУДСКИТЕ ЗГРАДИ ОД РАСХОДУВАНИ ДВИЖНИ СТВАРИ И ПРЕДМЕТИ СО КОИ СЕ СТОРЕНИ КРИВИЧНИ ДЕЛА И ПРЕКРШОЦИ	МЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОТТУЃУВАЊЕ НА ДВИЖНИ СТВАРИ	Одлука на Министерството за правда за измена на Законот за оттуѓување на движни ствари Формирање на работна група за измена на Законот за оттуѓување на движни ствари	Формирана работна група за измена на Законот за оттуѓување на движни ствари	I/2022
	КООРДИНАЦИЈА И ПОТПИШУВАЊЕ НА ГОДИШЕН ПЛАН СО ВРЕМЕНСКА РАМКА ЗА ПОДИГНУВАЊЕ НА ПРЕДМЕТИ ОД СУДОВИТЕ СО КОИ СЕ СТОРЕНИ КРИВИЧНИ ДЕЛА И ПРЕКРШОЦИ	Формирање на работна група за годишен план со временска рамка со претставници на судовите и Агенцијата за управување со одземен имот	Усвоен годишен план со временска рамка со претставници на судовите и Агенцијата за управување со одземен имот	I/2022

Надлежни органи: ОСНОВНИ СУДОВИ, АПЕЛАЦИСКИТЕ СУДОВИ, ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, ССРСМ, СУДСКО-БУЏЕТСКИ СОВЕТ, АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ, ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО НА РСМ, МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА, МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ, ВЛАДА НА РСМ,

VII.

ИНФОРМАТИЧКИ СИСТЕМИ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА АКМИС

„ВООЧЕНИ ПРОБЛЕМИ ВО ОДНОС ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА ИНФОРМАТИЧКИТЕ СИСТЕМИ ОД ФУНКЦИОНАЛНАТА АНАЛИЗА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ ВО РСМ“

1. Потешкотии во примената и екипираноста на информатичките капацитети на судовите особено имајќи предвид дека во работата на судот се користат повеќе софтверски апликации
2. Отсуство на законска регулатива за електронско работење на судовите, затоа што законската регулатива која ги регулира електронското управување и електронските услуги не ги опфаќа судовите, односно истата регулира само административни услуги
3. Компјутерската опрема во основните судови е застарена а недостасуваат и скенери и печатари заради ефикасно исполнување на предвидените надлежности,
4. Постојниот информациски систем во правосудството не ги интегрира сите деловни процеси кои се спроведуваат во основните судови;
5. Електронското поврзување на судовите е се уште нефункционално освен за регистрираните адвокати, нотари, извршители и странки во постапката кои комуницираат преку електронска адреса,
6. Недостасува систем за електронска достава и
7. Слаб капацитет на серверите и непостоење на дигитални бази на податоци за движењето на предметите (АКМИС) и аудио записите (ФЕМИДА) и истите се зачувуваат преку локални методи.

ПРИОРИТЕТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ:

1. Проширување на функциите на судскиот информациски систем и интегрирање на работните процеси во основните судови
2. Зајакнување на функционирањето на службите за информатика во судовите и развивање на развојни политики за дигитализација во правосудството (утврдување на внатрешни процедури за работа со ИКТ апликации, следење на нови софтверски решенија, складирање и обработка на податоци, заштита и безбедност на податоците, водење на база на централни номенклатури; база за електронска достава на судски документи; база за казнена евиденција; база на објавени судски одлуки на веб порталите на судовите).

3. Воспоставување на централизиран механизам со Центарот за информатика во ВСРСМ, услугите на судскиот веб портал и интерните мрежи за работа на основните судови (изработка на технички спецификации).
4. Усогласување на техничките капацитети и потреби на основните судови за примена на информатички апликации за потребите на судовите (опслужување преку судскиот портал, централизирани јавни набавки за ИКТ, прибирање на стручна правна литература, електронска база на судската пракса).
5. Зголемена примена на ИКТ апликации со цел подобрување на квалитетот на податоците за работата на судовите (унифицирање на податоци, обрасци, забрзување на процесите за внесување, следење и генерирање на податоци).
6. Зголемена примена на ИКТ во работата на судот со цел соработка со други правосудни системи, мрежи и организации (интероперабилност, онлајн пристап до сите правосудни информации и веб услуги).
7. Проширување на системот за електронска достава на судски документи меѓу судот и странките;

ПРАВНА РАМКА:

- Судскиот деловник,
- Закон за судови,
- Закон за Судскиот совет,
- Закон за судскиот буџет,
- Закон за чување на архивскиот материјал,
- Закон за управување со одземен имот и
- Закон за управување со движењето на предметите во судовите.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: ИНФОРМАТИЧКИ СИСТЕМИ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

ЦЕЛ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ПРОШИРУВАЊЕ НА ФУНКЦИИТЕ НА СУДСКИОТ ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМ И ИНТЕГРИРАЊЕ НА РАБОТНИТЕ ПРОЦЕСИ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ	<ul style="list-style-type: none"> Надградба на судскиот информациски систем со сите работни процеси во основните судови 	Воспоставување на работна група која треба да подготви техничка спецификација за надградба на судскиот информатички систем	Работна група формирана	IV/2021 година
		Подготовка на техничка спецификација за надградба на судскиот информатички систем која ќе ги содржи сите потребни работни процеси во основните судови	Техничка спецификација подготвена	IV/ 2021 година - I/ 2022 година
	<ul style="list-style-type: none"> Проширување на системот за електронска достава на судски документи меѓу судот и странките 	Јавна набавка на надградба на судскиот информатички систем	Јавната набавка спроведена	II/2022 година
		Надградба на судскиот информатички систем	Судскиот информатички систем надграден	I/2023 година
4. РАЗВИВАЊЕ НА РАЗВОЈНИ ПОЛИТИКИ ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ВО ПРАВОСУДСТВОТО	<ul style="list-style-type: none"> Донесување на ИКТ стратегија за дигитален развој на судовите, Воспоставување на законска рамка за ИКТ работење на судовите 	Формирање на тело во рамки на Судскиот совет кое ќе биде одговорно за дигитализација на судовите	Тело за дигитализација на судовите воспоставено	I/2022 година
		Формирање на работна група за подготовка за ИКТ стратегија за дигитален развој на судовите	Работна група формирана	I/2022 година
		Подготовка на ИКТ Стратегија за дигитален развој на судовите	ИКТ Стратегија за дигитален развој на судовите	IV/ 2022 година
		Јавни консултации за ИКТ Стратегија за дигитален развој на судовите	Јавни консултации спроведени	IV/2022 година
		Донесување на ИКТ Стратегија за дигитален развој на судовите	ИКТ Стратегија за дигитален развој на судовите донесена	IV/ 2022 година
		Формирање на работна група за подготовка на предлог на закон за електронско управување во судски постапки подготвен	Работна група формирана	IV/2021 година
		Подготовка на предлог на закон за електронско управување во судски постапки	Предлог на закон за електронско управување во судски постапки подготвен	IV/2021 година -3/2022 година
		Јавни консултации за Предлог на закон за електронско управување во судски постапки	Јавни консултации спроведени	II/2022 година
		Донесување на Предлог на закон за електронско управување во судски постапки	Предлог законот за електронско управување во судски постапки донесен	II/2022 година
Подготовка на подзаконските акти за имплементација на Законот за електронско управување во судски постапки	Подзаконските акти донесени	II-III/2022 година		

5. ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ИКТ КАПАЦИТЕТЕ ВО СУДСКИОТ СОВЕТ И СУДОВИТЕ	<ul style="list-style-type: none"> • Воспоставување на централизиран механизам со центарот за информатика во ВСРСМ, услугите на судскиот веб портал и интерните мрежи за работа на основните судови, • Усогласување на техничките капацитети и потреби на основните судови за примена на информатички апликации за потребите на судовите • Зајакнување на ИКТ човечките капацитети во основните судови • Зголемена примена на ИКТ во работата на судот со цел соработка со други правосудни системи, мрежи и организации и обезбедување на обуки 	Воспоставување на централизиран механизам со центарот за информатика во ВСРСМ, услугите на судскиот веб портал и интерните мрежи за работа на основните судови	Централен механизам во рамки на ВСРСМ воспоставен	III/2022 година
		Распишување на јавни огласи за пополнување на празните ИКТ работни места во судовите	Јавни огласи распишани	I/2023 година
		Пополнување на празните ИКТ работни места	Постапките за вработување реализирани	II/2023 година

Надлежни органи: ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ, СУДСКИОТ СОВЕТ НА РСМ, СОВЕТ ЗА ИКТ

АВТОМАТИЗИРАН КОМПЈУТЕРСКИ СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО СУДСКИТЕ ПРЕДМЕТИ (АКМИС) ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА АКМИС

„ПОСТОЈНИОТ СИСТЕМ ЗА СЛЕДЕЊЕ НА СУДСКИТЕ ПРЕДМЕТИ Е ЗАСТАРЕН БИДЕЈЌИ НЕ ГИ СОДРЖИ СЕГМЕНТИТЕ ПРЕДВИДЕНИ СО ПОЗИТИВНОТО ЗАКОНОДАВСТВО И ПОТРЕБИТЕ ЗА КВАЛИТЕТНА ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА РАБОТАТА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ“

1. Постојниот Автоматизиран компјутерски систем за управување со судските предмети (АКМИС) треба да биде надограден согласно новата правна рамка за работа на телото за управување со движењето на предметите и правилата за следење и оценување на работата на судиите.
2. Недостасуваат внатрешни процедури за работа на работното тело за стандардизација на постапките формирано во Врховниот суд, со јасно утврдени надлежности за управување со судските предмети, судскиот портал и базите на податоци за работа на судовите.
3. Постојат можности за собирање, обработка и анализа на податоците за работата на судовите преку АКМИС системот, но истите не се користат доволно во судовите. Централизирањето на АКМИС базата на податоци е неопходен предуслов за генерирање на статистички податоци за судските постапки и за воспоставување на интероперабилност со другите институции.
4. Недостасува организациска и кадровска екипираност на судството како предуслов на воведувањето на дигитализација на работните и управувачките процеси во судството. Утврдена е потреба за обезбедување на технички можности и софтвери за е-достава во судот, обрасци за користење на електронски документи за работа на судот, електронски потписи, записници, решенија, судски одлуки и обрасци во електронска форма.
5. Не се утврдени внатрешни процедури за работа на службите за информатика, нивните надлежности и потребната стручната едукација за обезбедување на поддршка во функционирањето на АКМИС.
6. Потребно е АКМИС да се развива согласно потребите на судовите но и на останатите органи кои се надлежни за креирање на политики и донесување на стратегии за развој на судството во Северна Македонија.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: АКМИС

ЦЕЛ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ПРОШИРУВАЊЕ НА ФУНКЦИИТЕ НА АКМИС СИСТЕМОТ, ИНТЕГРИРАЊЕ НА РАБОТНИТЕ ПРОЦЕСИ ВО ОСНОВНИТЕ СУДОВИ ВО ОВОЈ СИСТЕМ И НЕГОВО УСОГЛАСУВАЊЕ СО НОВАТА ЗАКОНСКА РАМКА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ДВИЖЕЊЕТО НА ПРЕДМЕТИТЕ	<ul style="list-style-type: none"> Надградба или воспоставување на нов АКМИС систем со сите работни процеси во основните судови Усогласување на АКМИС системот со новата правна рамка за работа на телото за управување со движењето на предметите и правилата за следење и оценување на работата на судиите Проширување на системот за електронска достава на судски документи меѓу судот и странките, Воспоставување на централизирана база на податоци во рамки на АКМИС системот, Воспоставување на посебен модул во рамките на АКМИС системот за генерирање на извештаи заради целосно искористување на податоците во истиот и Воспоставување на механизам за континуирана надградба на АКМИС системот 	Воспоставување на работна група која треба да подготви техничка спецификација за надградба на АКМИС системот	Работна група формирана	I/2022
		Подготовка на техничка спецификација за надградба на АКМИС системот која ќе ги содржи сите потребни работни процеси во основните судови	Техничка спецификација подготвена	II/2021 – I/2023
		Јавна набавка на надградба на АКМИС системот	Јавната набавка спроведена	II/2023 година
		Надградба на АКМИС системот	АКМИС системот надграден	IV/2023
		Формирање на работна група за континуирано следење и развој на АКМИС системот	Работна група формирана	IV/2023
2. ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ВНАТРЕШНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА РАБОТА НА РАБОТНОТО ТЕЛО ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈА НА ПОСТАПКИТЕ ФОРМИРАНО ВО ВРХОВНИОТ СУД, СО ЈАСНО УТВРДЕНИ НАДЛЕЖНОСТИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО СУДСКИТЕ ПРЕДМЕТИ, СУДСКИОТ ПОРТАЛ И БАЗИТЕ НА ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТА НА СУДОВИТЕ	<p>Донесување на нов Судски деловник со кој јасно ќе бидат утврдени надлежности на работното тело формирано во Врховниот суд за управување со судските предмети, судскиот портал и базите на податоци за работа на судовите</p> <p>Донесување на Деловник за работа на работното тело формирано во Врховниот суд надлежно за стандардизација на судските постапки со кој јасно ќе бидат утврдени процедурите за негова работа</p>	Донесување на нов Судски деловник и подготовка на нов Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки	Работна група формирана	IV/2021
		Подготовка на нов Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки	Измени и дополнувања на Судскиот деловник и нов Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки подготвени	IV/2021 – I/2022
		Јавни консултации во однос на донесување на новиот Судски деловник и новиот Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки подготвени	Јавни консултации спроведени	II/2022
		Донесување на нов Судски деловник и нов Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки подготвени	Донесување на нов Судски деловник и нов Деловник со интерни процедури за работа на работното тело за стандардизација на судските постапки подготвени донесени	II/2022

Надлежни органи: МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА, СУДСКИ СОВЕТ И ВРХОВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ, БУЏЕТИРАЊЕ И ЈАВНИ НАБАВКИ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ, БУЏЕТИРАЊЕ И ЈАВНИ НАБАВКИ

ВООЧЕНИ ПРОБЛЕМИ ВО ОДНОС ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ ОД ФУНКЦИОНАЛНАТА АНАЛИЗА НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ ВО РСМ:

1. Постојните уставни и законски гаранции за финансирањето на судската власт не се применуваат соодветно и претставуваат ризик врз стабилноста во функционирањето на основните судови.
2. Недостасува сеопфатен механизам преку кој ќе се обезбеди долгорочно и стратешко финансирање на судската власт во согласност со уставната и законската независност и самостојност на судската власт во РСМ.
3. Судската власт е недоволно самостојна во планирањето и распределувањето на судскиот буџет поради несоодветна примена на Законот за судскиот буџет од нивното воведување во 2010 година.
4. Недостасува заедничко учество на сите надлежни институции, сите судови во РСМ, Судскиот совет на РСМ и Судскиот буџетски совет на РСМ во процесот на планирање на капиталните инвестиции особено постапките за модернизација на судството како што се воведувањето на нови информатички системи, но и одржувањето на функционалноста на АКМИС системот.
5. Во ниту еден судски буџет не се одобрени средства за финансирање на судската власт според законски утврдениот процент од 0,8% од БНП и не постојат податоци за алокација на задолжителните 5% во судскиот буџет за стручно усовршување на судската служба.
6. Најголем дел од судските буџетите (84%) се трошоци за плати и социјални придонеси.
7. Во ниту еден судски буџет не се одобрени задолжителните 2% од тековните трошоци на судовите кои согласно Законот за судскиот буџет се наменети за покривање на трошоци во случаи на виша сила, елементарни непогоди, катастрофи врз судството.
8. Судската власт, функционира како дел од државниот буџетски систем, нема свој одвоен независен буџет и независен трезорски систем, а набавките и вработувањата се предмет на одобрување од Министерство за финансии; и поради тоа истите не се реализираат навремено и во целост.
9. Капиталните инвестиции се застапени со околу 2 проценти од судскиот буџет.
10. Не е воспоставена рамка за остварување на внатрешна ревизија како ни за процената на регуларност и успешност во Основните судови надвор од Судскиот буџетски совет или Државниот Завод за Ревизија.

ПРИОРИТЕТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ:

1. Обезбедување на целосна финансиска независност на судската од извршната власт.
2. Воспоставување на механизам за долгорочно и стратешко финансирање на судската власт во согласност со уставната и законската независност и самостојност на судската власт во РСМ.
3. Воспоставување на механизам за вклучување на сите судови во РСМ, Судскиот совет на РСМ и Судскиот буџетски совет на РСМ во процесот на планирање на капиталните инвестиции особено постапките за модернизација на судството како што се воведувањето на нови информатички системи, но и одржувањето на функционалноста на АКМИС системот
4. Воспоставување на независен трезорски систем за судовите.
5. Воспоставување на централизиран механизам во рамките на Судскиот буџетски совет за внатрешна ревизија на работата на судовите кој ќе биде ефикасен и применлив во пракса.

ПРАВНА РАМКА:

- Закон за буџетите,
- Закон за судови,
- Закон за Судскиот совет,
- Закон за судскиот буџет и
- Закон за јавна внатрешна финансиска контрола.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

ЦЕЛ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЦЕЛОСНА ФИНАНСИСКА НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСКАТА ОД ИЗВРШНАТА ВЛАСТ	<ul style="list-style-type: none"> Воспоставување на механизам за долгорочно и стратешко финансирање на судската власт во согласност со уставната и законската независност и самостојност на судската власт во РСМ. Воспоставување на механизам за вклучување на сите судови во РСМ, Судскиот совет на РСМ и Судскиот буџетски совет на РСМ во процесот на планирање на капиталните инвестиции особено постапките за модернизација на судството како што се воведувањето на нови информатички системи, но и одржувањето на функционалноста на АКМИС системот Воспоставување на независен трезорски систем за судовите. 	Воспоставување на меѓу-ресорска работна група со претставници од Министерството за правда, Министерството за финансии, Судскиот совет, Врховниот суд и останатите судови која ќе работи на обезбедување на целосна финансиска независност на судовите со измени и дополнувања на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет	Работа група формирана	IV/2021
		Подготовка предлог измени и дополнувања на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет со кои ќе се исклучи било каква надлежност на Владата и Министерството за финансии во донесување но и во реализација на судскиот буџет со загарантирана ставка во државниот буџет за судовите	Предлог измени и дополнувања на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет подготвени	IV/2021—III/2022
		Јавна консултации по предлог измените на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет	Јавната консултација спроведена	III/2022
		Донесување на измените и дополнувањата на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет	Предлог измените и дополнувањата на Законот за буџетите и Законот за судскиот буџет донесени	IV/2022

2. ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ЦЕНТРАЛИЗИРАН МЕХАНИЗАМ ВО РАМКИТЕ НА СУДСКИОТ БУЏЕТСКИ СОВЕТ ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА НА РАБОТАТА НА СУДОВИТЕ КОЈ ЌЕ БИДЕ ЕФИКАСЕН И ПРИМЕНЛИВ ВО ПРАКСА	<ul style="list-style-type: none"> • Измени и дополнувања на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет за давање на законска основа за централизирање на внатрешната ревизија во судовите во рамките на Судскиот совет • Воспоставување на организациска единица во рамките на Судскиот совет за вршење на ревизија на работата на судовите, • Екипирање на организационата единица за вршење на ревизија на судовите 	Воспоставување на меѓу-ресорска работна група со претставници од Министерството за правда, Министерството за финансии и Судскиот совет која ќе работи на подготовки на измени и дополнувања на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет	Работна група формирана	I/2022
		Подготовка на измени и дополнувања на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет	Измените и дополнувањата на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет подготвени	I/2022
		Јавна расправа во однос на измените и дополнувањата на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет	Јавна расправа спроведена	II/2022
		Донесување на измените и дополнувањата на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет	Измените и дополнувањата на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Законот за судскиот совет донесени	II/2022
		Измена на актите за внатрешна организација и систематизација на работните места на Судскиот совет заради воспоставување на организациона единица за вршење на ревизија на судовите	Актите за внатрешна организација и систематизација на работните места на судскиот совет изменети	II/2022
		Екипирање на организационата единица за вршење на ревизија на судовите	Организационата единица за вршење на ревизија на судовите екипирана	IV/2022

Надлежни органи: МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВА, СУДСКИ СОВЕТ, ВРХОВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

X.

РОДОВА ЕДНАКВОСТ

НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ ЗА РОДОВИ ПЕРСПЕКТИВИ

„ОСНОВНИТЕ СУДОВИ СЕ ГЕНЕРИЧКИ РОДОВО ИНКЛУЗИВНИ, НО ПОТРЕБНО Е ДА СЕ РАБОТИ НА РОДОВА СЕНЗИТИВИЗАЦИЈА И ИНТЕГРИРАЊЕ НА РОДОВАТА ПЕРСПЕКТИВА ВО НИВНАТА РАБОТА.“

1. Во основните судови има мнозинска застапеност на жените на позиции на моќ, конкретно на судски позиции. Но, постои тенденција судијки да бидат претежно ангажирани за граѓанските предмети, а за кривичните предмети доминантно да бидат ангажирани мажи судии.
2. Отсуствува родова разновидност во кадровската структура на судската служба, а во некои работни позиции се забележува феминизација (дактилографската) и масклулинизација (полициската). Родовата разновидност во застапеноста на претставниците на судската полиција е потребна имајќи предвид дека тие се задолжени за претрес и заштита на вработените во судот.
3. Отсуствуваат систематизирани информации во однос на бројот и обемот на предмети кои содржат родови аспекти во секој од судовите, вклучително и родово разделени податоци.
4. Постои потреба од родова сензитивизација и интегрирање на родовата перспектива во работата на основните судови. Судските мислења и одлуки со родова перспектива се многу значаен фактор во спречување на дискриминацијата и нееднаквоста.
5. Со оглед на надлежностите кои ги има претседателот/претседателката на основниот судот, постои потреба од негова/нејзина родова сензитивизација што ќе придонесе за внесување на родовата перспектива во работата на судот, внатрешните односи меѓу вработените, како и односот кон странките. Родовата сензитивизација на претседателот/ката ќе придонесе да се препознае и потребата за поголема родова сензитивизација на вработените преку соодветни родови обуки.
6. Основните судови се отворени за соработка во однос на родово сензитивни предмети, но немаат механизми и ресурси да ја реализираат таквата соработка. Постои потреба од воспоставување механизам за размена на искуства за родово сензитивни постапки со колегите од останатите судови во државата.
7. Основните судови немаат кохерентен пристап во градењето соработка со органите на власта, установите и другите институции во однос на родово сензитивни предмети. Преку соработката со локалните органи, како Центрите за социјални работи, здравствените установи и подрачните единици на Секторите за внатрешни работи на МВР во соодветните општини и нивните подрачни органи може да се избегне дуплирање на постапките со цел да се спречат повредите на правилото „non bis in idem“, истовремено промовирајќи ги правата на жртвите и сведоците, осигурувајќи на тој начин на пр. семејното насилство да не остане незабележано.
8. Основните судови генерално не се доволно меѓународно поврзани од аспект на родово сензитивни предмети и таквото поврзување не се реализира бидејќи судовите немаат предвидено буџет за зачленување на судиите во меѓународни асоцијации и учество на настани за родово сензитивни теми.
9. Основните судови немаат просторни капацитети кои би го олеснале балансот меѓу работните и семејните обврски. Недостигот на просторните капацитети се надоместува со поволните одредби од Законот за судска служба кој експлицитно води грижа за балансот меѓу работните и семејните обврски на вработените.

ОБЛАСТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ: РОДОВА ЗАСТАПЕНОСТ

ЦЕЛИ:

1. РОДОВ БАЛАНС

2. РОДОВА СЕНЗИТИВИЗАЦИЈА

ЦЕЛ	ПРИОРИТЕТ	МЕРКА	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР ЗА УСПЕШНОСТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА
1. РОДОВ БАЛАНС	а) родов баланс во распределбата на предмети	а) да се настојува на балансирана застапеност во составот на судиите кои ќе работат на кривична и на граѓанска материја, како и на специјализација на судиите по постапување по вид на предмет. Во Член 39 од Законот за судовите е предвидено дека распоредот на судиите се врши со годишен распоред за работа кој го утврдува претседателот на судот по претходно прибавено мислење од седницата на судиите, односно општата седница на Врховниот суд, водејќи сметка за определбата на судијата за специјализација по кривична, граѓанска, стопанска, управна и друг вид правна област.	а) Утврдување на годишниот распоред за работа на основниот суд	а) Донесен и објавен годишен распоред за работа на основниот суд	Пред истекот на секоја календарска година континуирано
	б) родов баланс во регрутирањето на службите	б) Согласно Законот за судска служба (Член 22) судовите имаат обврска да ги планираат вработувањата во судската служба врз основа на Методологијата за планирање утврдена во Законот за вработени во јавен сектор.	б) Судскиот администратор, односно претседателот на судот во кој не е избран судски администратор, подготвува годишен план за вработувања на судските службеници за следната календарска година, кој меѓудругото содржи и податоци за тековна состојба на пополнетост на работни места на судските службеници според пол, возраст, образование и припадност на заедница.	б) достапни податоци за тековна состојба на пополнетост на работни места на судските службеници според пол, возраст, образование и припадност на заедница.	б) континуирано
	в) Воспоставување механизми за разгледување и дискутирање судски пресуди од аспект на родовата еднаквост во рамки на основните судови	в) Со Годишниот распоред на судот, се определуваат судии за следење на судска пракса, кои ги разгледуваат одлуките и од повисоките судови и за тоа дискутираат на седница на судии. Како добар пример може да се посочи Распоредот за работа за 2021 на О.С. Дебар, О.С. Штип и О.С. Велес каде се предвидува определени судии/судијки да постапуваат по предмети од семејно насилство. На ваков начин им се овозможува на судиите/судијките да се специјализираат и да развиваат вештини за да се овозможи подобар квалитет во обработката на предметите од областа на семејно насилство или од други родово сензитивни области.	в) Да се искористат пресудите на ЕСЧП кои се однесуваат на заштита на правата на родово маргинализирани лица од ЛГБТИ заедницата.	в) Изработен и објавен регистер на предмети по кои основниот суд постапувал согласно пресудите на ЕСЧП	в) Во првиот квартал на годината се изработува за предметите од претходната календарска година

г) Воспоставување механизми за размена на искуства за родово сензитивни предмети и постапки со останатите судови на национално ниво.	г) Воспоставување на механизми за хоризонтална соработка, консултации и размена на искуства меѓу судиите од основните судови во врска со родово сензитивните предмети и постапки	г) Формирање на национална МРЕЖА на судијки и судии кои се бават со родово сензитивни предмет	г) Формално воспоставена национална МРЕЖА на судијки и судии кои се бават со родово сензитивни предмети	г) IV/2022
д) Меѓународно поврзување и интегрирање на судиите кое ќе им овозможи да имаат директен пристап до интернационалните, европските или регионалните искуства за реализирањето на судската правда од аспект на родово сензитивните проблеми.	д) Обезбедување на буџет за меѓународно вмрежување на судиите	д) Зачленување во меѓународни, европски и регионални иницијативи и асоцијации, како на пример зачленувањето во Меѓународната асоцијација на судијки (The International Association of Women Judges - IAWJ) и Глобалната Мрежа за Судски Интегритет на ООН (Global Judicial Integrity Network - GJIN)	д) Зачленување на судијки од основите судови во Меѓународната асоцијација на судијки (The International Association of Women Judges - IAWJ)	д) IV/2022
ѓ) Воспоставување механизми за соработка и консултации на судовите со органите на државната власт, установите и другите институции утврдени со закон во однос на родово сензитивни предмети.	ѓ) Воспоставување механизми за соработката на основните судови со локалните органи, како Центрите за социјални работи, здравствените установи, обвинителството, народниот правобранител и подрачните единици на Секторите за внатрешни работи на МВР во соодветните општини.	ѓ) Да се изработи годишен календар за редовни средби за соработка и разгледување на проблемите. Оваа соработка треба да биде двонасочна, односно органите на државната власт треба да ги консултираат судиите со искуство во родово сензитивни предмети кога креираат регулатива и политики кои се родово сензитивни, (на пример за случаите на семејно насилство и други случаи со родови аспекти).	ѓ) Донесен и објавен годишен календар за редовни средби за консултации околу родово сензитивни предмети меѓу судија од основниот суд и органите на државната власт на локално ниво, како Центрите за социјални работи, здравствените установи, обвинителството, народниот правобранител и подрачните единици на Секторите за внатрешни работи на МВР во соодветните општини. ѓ.1) Реализирани консултации ѓ.2) Донесени и објавени извештаи од консултациите.	ѓ) еднаш годишно на крајот на годината за следната календарска година ѓ.1) континуирано ѓ.2) континуирано

Надлежни органи: ОСНОВНИТЕ СУДОВИ, АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ, ЛОКАЛНИТЕ НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ (ЦЕНТРИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАБОТИ, ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ, ОБВИНИТЕЛСТВОТО, НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ И СЕКТОРИТЕ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА МВР ВО СООДВЕТНИТЕ ОПШТИНИ)

ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

| contact@cpia.mk
www.cpia.mk